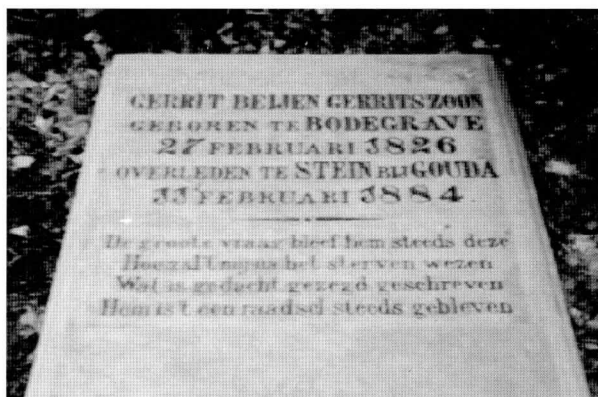

De grafsteen van Gerrit Beijen

Laurens Beijen

Achter de Dorpskerk ligt aan de kant van het Pastorieplein een grote grafzerk met een bijzondere geschiedenis. De steen is gemaakt voor het graf van Gerrit Beijen Gerritszoon (1826-1884). Over deze bijzondere man, een broer van mijn betovergrootvader, heb ik op de familiesite Beijen/Beyen een uitgebreid verhaal geschreven (zie www.beijen.net/jant7.htm). In deze bijdrage ga ik vooral in op zijn grafsteen.

Boer en dichter

Gerrit Beijen was afkomstig uit een boerenfamilie aan de Zuidzijde in Bodegraven. Hij bleef ongetrouwd. Van 1864 tot 1880 woonde en werkte hij in een boerderij (de 'Kloosterhoeve') aan de Steinsedijk, die eerst onder de gemeente Stein en vanaf 1870 onder Reeuwijk viel. Gerrit had niet alleen belangstelling voor het boerenwerk, hij schreef ook talloze gedichten in een kenmerkende stijl. Uit die gedichten, maar ook uit zijn vele ingezonden brieven en advertenties (bijna allemaal ook in dichtvorm) komt hij naar voren als een niet bepaald gemakkelijke man, al zal hij het wel goed bedoeld hebben.

Het testament van Gerrit

In 1880, toen Gerrit 54 jaar was, stopte hij als boer en ging hij iets verderop langs de Steinsedijk wonen. In 1881 maakte hij zijn testament bij notaris Heijman in Haastrecht. Daarin beschreef hij uitvoerig wat er na zijn overlijden moest gebeuren. Zo bepaalde hij:

"dat geene bureu bij de begrafenis zullen worden uitgenoodigd of toegelaten, maar alleen mannen behoorende tot de begrafenisdirectie te Gouda, en wel tien in getal, welke in twee koetsen gezeten, met zwarte paarden bespannen, mij zullen moeten komen afhalen,

mijne lijk-kist in de lijk-wagen plaatsen en een rouwkleed over mijn lijk-kist hangen, zullende die wagen bespannen worden met mijne bonte paarden (twee in getal) met mijne net opgepoetste tuigen, doch zonder eenig rouwfloers omhangen en bereden door Willem Zuidwijk, thans in dienst bij de weduwe Gravesteijn te Gouda, of, bij gebreke van deze, een ander zeer bekwaam voerman, doch volstrekt geen "van der Grift", zullende die tien mannen buiten hun overigens toekomende, elk genieten vijf gulden, en de voerman van mijn lijk-wagen tien gulden, doch, zullende die vijf gulden of die tien gulden niet worden uitgereikt aan hen of hem die bij het hun opgedragene eenigen misslag mogten of mogt begaan."

Dat waren bijzondere bepalingen, maar krantenartikelen (bijvoorbeeld in het Rotterdamsch Nieuwsblad van 27 februari 1884) laten zien dat in het geruchten-circuit alles nog veel verder werd aangedikt. Er werd bijvoorbeeld beweerd dat hij door twaalf gebochelde mannen naar zijn graf zou moeten worden gedragen en dat zijn paarden daar moesten worden doodgeschoten. Zo was Gerrit nu ook weer niet.

Bepalingen over de grafsteen

Gerrit wilde in Bodegraven worden begraven, en hij bepaalde dat er op zijn graf een grote grafzerk moest worden geplaatst met het volgende opschrift:

Gerrit Beijen Gerritszoon, geboren te Bodegraven 27 Februarij 1826, overleden (nader in te vullen)

De groote vraag bleef hem steeds deze

Hoe zal 't mij na het sterven wezen

Wat is gedacht, gezegd, geschreven

Hem is 't een raadsel steeds gebleven.

Bodegrave was Zaterdag in rep en roer; geen oudje was, zooals men zegt, bij haar spinnewiel gebleven. En waarvoor al die drukte? Om eene begrafenisplechtigheid! De heer B., aldaar geboren, overleden te Haastrecht, wel bekend om z ne liefhebberij van verzen maken, had omtrent zijne begrafenis allerlei zonderlinge bepalingen gemaakt. Zijn lijk moest van Haastrecht naar Bodegrave getransporteerd worden, wel per lijk-wagen, maar met zine drie bruinbonte paarden bespannen, zonder zwarte dekkleeden; niet als gewoonlijk mocht er stapvoets gereden worden, maar in flinken draf. Grafwaarts moest hij gedragen worden door 12 gebochelde personen, en op zijn graf moesten zijne paarden worden doodgeschoen. Deze en meer andere verhalen hadden de rondte door het dorp gedaan; geen wonder dat elkeen zulk eene bijzondere begrafenis wilde bijwonen. Heeft men al aan sommige bepalingen voldaan, zeker niet aan alle; althans er zijn geen paarden doodgeschoten, en 12 gebochelde dragers waren evenmin aanwezig. De uitvaart van den heer B. had meer van eene begrafenis-grap, dan van een begrafenis-plechtigheid

Daaraan voegde hij toe: "De zerk zal zoo mogelijk bij Willem Hendrik Polet te Gouda in orde moeten gemaakt worden, en zoo spoedig mogelijk op mijn graf moeten worden gelegd, en ten eeuwigen dage duidelijk leesbaar onderhouden moeten worden onder toezigt mijner broeders of de afstammelingen van deze, altijd Beijen heetende tot in de verste toekomst. Het onderhoud draag ik op aan het Burgerlijk Armbestuur van Bodegraven, en vermaak dat Bestuur te dien einde eene som van vijftienhonderd gulden, aan hetzelfde uit te keeren zonder renten, doch zoodra zij tot het aannemen de noodige magtiging zullen hebben verkregen. Moetende dat Bestuur genoemd onderhoud bestrijden uit den intrest van dat kapitaal en jaarlijks op den zeven en twintigsten Februarij het overschot van den interest uitdeelen onder de Algemeene Armen van Bodegraven."

Aanvaarding van het legaat

Gerrit overleed op 11 februari 1884 en werd daarna begraven op de algemene begraafplaats naast de kerk in Bodegraven. Omdat er in Bodegraven geen burgerlijk armbestuur was, richtte de notaris zich over de uitvoering van Gerrits testament tot het gemeentebestuur. In de raadsvergadering van 27 februari stelde de burgemeester het legaat en de daaraan verbonden voorwaarden aan de orde. Enkele raadsleden wezen erop dat de raad indertijd had besloten dat er geen overledenen uit andere plaatsen mochten worden begraven op de algemene begraafplaats. Uiteindelijk werd toch met algemene stemmen besloten om de 1500 gulden en de bijbehorende voorwaarden te aanvaarden. Daarbij zal wel een rol gespeeld hebben dat de begrafenis moeilijk ongedaan kon worden gemaakt en dat het legaat wel aantrekkelijk was. Het besluit werd op 11 maart 1884 goedgekeurd door gedeputeerde staten.

Verplaatsing van de steen

Op de foto hiernaast wordt de plaats van de grafsteen aangegeven met de letter A. Aanvankelijk nam ik aan dat het de plaats is waar Gerrit Beijen in 1884 begraven is. Dat blijkt echter niet te kloppen. Ik werd aan het twijfelen gebracht door de geïsoleerde ligging van de steen. De twijfel bleek juist. Uit een oude plattegrond van de begraafplaats, die opgespoord werd door de streekarchivaris Rob Alkemade, blijkt dat het graf van Gerrit gelegen heeft op de plaats van de letter B. Vermoedelijk heeft men in het verleden bij de ontmanteling van de oude begraafplaats deze steen, samen met een paar andere, overgebracht naar de huidige plaats. Ik heb nog niet

kunnen ontdekken wanneer dat gebeurd kan zijn.

Onderhoud van de grafsteen

In 1999 kwam ik in het streekarchief het testament van Gerrit Beijen tegen. Daaruit bleek dat de gemeente Bodegraven door de aanvaarding van het legaat de plicht op zich heeft genomen om de grafzerk "ten eeuwigen dage" duidelijk leesbaar te onderhouden.

Verder zag ik dat ik als nakomeling van een broer van Gerrit een van degenen ben die "toezigt" op het onderhoud moeten uitoefenen.

De toestand van de steen liet echter zien dat er al jarenlang niets aan de steen was gedaan. Het opschrift was dan ook erg moeilijk leesbaar geworden. Toen ik daarover contact opnam met de gemeente, zegden b. en w. van Bodegraven gelukkig toe dat de steen zou worden opgeknapt en dat de leesbaarheid van de steen voortaan jaarlijks zou worden gecontroleerd. Foto's op mijn website laten echter zien dat regelmatige controle nodig blijft. Ik zal het de komende jaren in de gaten blijven houden, en ik hoop dat mijn nakomelingen, "altijd Beijen heetende", dat na mij "tot in de verste toekomst" zullen blijven doen.